

Invloed plantversterkers op opbrengst en gezondheid gewas in de teelt van pootaardappelen

KW 0112

Door: ing. H.W.G. Floot

Inleiding

In de teelt van biologische aardappelen gelden specifieke regels van de biologische teelt voor wat betreft bemesting en gewasbescherming. Chemische bestrijding tegen phytophthora is niet mogelijk. Phytophthora kan daarom een groot probleem geven en bij vroeg toeslaan van de ziekte is er geen of een beperkte oogst.

In de praktijk wordt geëxperimenteerd met verschillende preparaten (op de markt gebracht in binnen- en buitenland onder de noemer plantversterker), meststoffen etc. welke een invloed kunnen uitoefenen op de weerstand van de plant zodat een aantasting door phytophthora voorkomen (verlaagt) kan worden. Door de nevenwerking op phytophthora is het toch nog mogelijk om een redelijke opbrengst te halen.

Op de proefboerderij Kollumerwaard is, in opdracht van Cores b.v. en Cebeco Horti-products, een proefveld aangelegd om de werking van een aantal middelen te onderzoeken.

De proefopzet omvat een tweetal deelproeven al naar gelang de gebruiksaanwijzing voor toepassing van de stoffen:

a: machinaal poten en na opkomst spuiten.

b: knolbehandeling en dan handmatig poten, waarbij enkele objecten ook nog een gewas behandeling hebben gehad.

In onderdeel a is een zowel onbehandelde controle als een chemische controle-behandeling (bespuiting met Shirlan) aangelegd. In onderdeel b is alleen een onbehandelde controle aangelegd.

Proefopzet

Obj:	mach. poten	toepassing	dosering	tijdstip
A		bespuiting	8* 10 l/ha	wekelijks
B		bespuiting	2* 8 l/ha	stad. 15-20 en stad. 50-60
C	meststof x1	bespuiting	8*630 ml/ha	wekelijks
D	meststof x2	bespuiting	1 l/ha	wekelijks vanaf 50% opkomst tot bloei
E	waterstofperoxide	bespuiting	5 l/ha	bij infectie om de 5 dagen
F		bespuiting	1* 5 l/ha	kort na rug frezen, voor opkomst
G	Onbehandeld	-	-	-
H	Shirlan	bespuiting	0,4 l/ha	wekelijks
J		bespuiting	2*200 ml/ha	7-14 dagen na opkomst + voor knolaanleg
	handpoten			
K		knolbeh. 1 ampul(3 mg ws)	+250 ml water/10 kg aard. ; 2*5 ml	
L		2* 3 l/ha		1 week na poten + 1 maand na poten over rug
M		500 ml knolbeh		2*3 l +3* 250 ml
N	schimmelcultuur	knolbehandeling		poederen
O	bacterie	knolbehandeling		200 g/100 kg aardappelen
P	bacterie	knolbehandeling		200 g/ha oplossen en direct verspuiten
R		bodem		65 gr/plant
S		300 ml/100 l water knolbeh	+ 3*10 l/ha bespuiting	
T	onbehandeld	-	-	-

Algemene proefveldgegevens

gewas	pootaardappelen
ras	Arinda, voorgekiemd
pootdatum	3 mei 2001
pootafstand	20 cm
voorvrucht	wintertarwe
bodemanalyse	pH-KCl 7.5; CaCO ₃ 6.8; humus 2.9; afsl.15-21; lutum 12; Pw get 38; K-HCL 19; K-getal 21
N-min 0-60 cm	16 kg/ha
bemesting	17 mei 2000 kg/ha mestkorrels (41+36+23 NPK/100 kg)
loofdoding	24 juli volvelds doodspuiten
rooien	20 augustus

Aanleg en uitvoering

Er is uitgegaan van een partij Arinda pootgoed, potermaat 35/55. Het pootgoed is in kiembakjes voorgekiemd en had bij het potten een mooie korte afgeharde kiem.

De bemesting is uitgevoerd met Melfert gedroogde kippenmestkorrels.

Op 22 mei zijn de ruggen opgefreesd. De opkomst rond 27 mei was goed en regelmatig.

Op 23 juli zijn bladsteeltjes geplukt voor monitoring.

Er ontwikkelde zich een egaal en goed gewas, waarin geen duidelijke verschillen in loofontwikkeling zijn waargenomen.

Vanaf de eerste phytophthora aantasting op 2 juli zijn regelmatig van de twee netto rijen de aangetaste blaadjes geteld en geplukt.

Rond 18 juli was er een sterke infectie, daarna was er een sterke uitbreiding van de aantasting en is het gewas na telling van de aangetaste bladeren op 24 juli doodgespoten.

Op 20 augustus is het proefveld geroid.

Na het sorteren is van 100 knollen de mate van rhizoctonia aantasting bepaald en de index berekend.

Datum behandeling objecten

object		30- mei	5-jun	12-jun	19-jun	26-jun	3-jul	10-jul	17-jul
A		x	x	x	x	x	x	x	x
B		x				x			
C		x	x	x	x	x	x	x	x
D		x	x	x	x	x	x	x	x
E								x	x
F	28-mei								
H		x	x	x	x	x	x	x	x
J		x			x				
K							5-jul	12-jul	
L	22-mei		5-jun						
M	22-mei		5-jun	x	x	x			
S				x		x		x	

Resultaten

De opbrengst en sortering van de objecten machinaal poten zijn in tabel 1 en 2 vermeld. In tabel 3 en 4 staan de resultaten van de objecten handpoten (knolbehandeling).

In de tabellen 5 en 6 staan de resultaten van de ziekten Phytophthora en Rhizoctonia bij resp. machinaal c.q. handpoten.

Rhizoctonia index = $(1 \cdot \text{Licht} + 2 \cdot \text{Matig} + 3 \cdot \text{Zwaar}) / 300 \cdot 100\%$

Tabel 1: Opbrengst en sortering in kg/are. **Machinaal poten met bespuitingen**

object	<28	28/35	35/45	45/50	50/55	>55	28/55	totaal
A	3	22	167	109	55	21	353	377
B	2	24	213	99	49	15	385	402
C	4	26	202	109	48	11	384	399
D	4	28	210	95	49	16	383	403
E	3	24	214	95	55	12	389	404
F	2	27	206	99	44	11	375	388
G	3	24	199	101	48	15	373	391
H	4	30	211	109	47	15	396	415
J	3	28	217	100	48	11	392	407
lsd	1	5	31	20	12	9	28	24

Totaal sortering en 28/55 object H (Shirlan) significant hoger dan A (en F totaal).

A significant lager dan de obj. B, D, E, H, en J.

Bij de sorteringen zijn kleine significante verschillen.

Tabel 2: Aantal knollen per sortering. **Machinaal poten met bespuitingen**

object	<28	28/35	35/45	45/50	50/55	>55	28/55	totaal
A	181	806	2789	992	383	117	4969	5267
B	131	800	3136	897	339	80	5172	5383
C	228	919	3078	986	342	64	5325	5617
D	233	978	3131	847	347	83	5303	5619
E	206	833	3186	875	394	69	5289	5564
F	161	931	3119	903	303	61	5256	5478
G	186	831	3053	928	342	86	5153	5425
H	239	1028	3197	992	328	83	5544	5867
J	200	983	3225	914	339	67	5461	5728
lsd	73	159	351	186	84	53	370	370

Het knolaantal van totaal en 28/55 is bij obj. A significant lager dan bij H (Shirlan) en J. verder nauwelijks significante verschillen. In de sorteringen zijn wel significante verschillen aanwezig.

Tabel 3: Opbrengst en sortering in kg/are. **Hand poten met knolbehandeling**

object	<28	28/35	35/45	45/50	50/55	>55	28/55	totaal
K	4	26	217	105	45	11	394	409
L	3	32	222	109	43	10	406	419
M	4	30	226	104	41	12	401	417
N	3	29	225	95	46	13	396	413
O	3	31	247	82	36	9	396	408
P	4	29	240	95	41	7	405	416
R	3	32	223	91	38	7	385	395
S	3	31	238	93	42	7	404	415
T	3	31	232	91	44	12	398	413
lsd	2	11	28	29	21	8	29	29

Geen significante verschillen tussen de behandelingen.

Tabel 4: Aantal knollen per sortering. **Handpoten met knolbehandeling**

object	<28	28/35	35/45	45/50	50/55	>55	28/55	totaal
K	239	906	3347	981	328	64	5561	5864
L	200	1050	3400	997	297	58	5744	6003
M	242	1042	3494	978	294	69	5808	6119
N	211	983	3433	872	322	72	5611	5894
O	206	1011	3622	719	250	50	5603	5858
P	236	978	3608	856	286	36	5728	6000
R	214	1053	3383	819	272	39	5528	5781
S	203	1050	3544	853	311	39	5758	6000
T	217	1039	3517	822	300	67	5678	5961
lsd	106	348	448	269	148	44	427	457

Geen significante verschillen tussen de behandelingen. Alleen in de sortering 45/50 zijn de objecten O en L significant verschillend.

Tabel 5: Phytophthora aantasting op T1 (tot 19/7) en T2 (t/m 23/7), Rhizoctonia aantasting.
Machinaal poten met bespuitingen

object	T1	T2		vrij	index	
A	4.2	66		75	28	
B	1.2	37		84	20	
C	3.2	24		54	58	
D	14.8	114		58	49	
E	2.5	81		67	41	
F	14.5	181		76	30	
G	25.2	180		73	32	
H	0	0		85	18	
J	10	95		87	15	
lsd	24.3	155		24	30	

T1 is voor de zware phytophthora infectie van 18 juli en T2 is erna. Behandeling C en H zijn significant minder aangetast dan behandeling F en G. Verder zijn er geen verschillen. Bij de rhizoctonia aantasting is obj. J significant beter dan C en D. Obj. C significant lager dan H en J (en B index).

Tabel 6: Phytophthora aantasting op T1 en T2, Rhizoctonia aantasting. **Handpoten met knolbehandeling**

object	T1	T2		Vrij	index	
K	10	95		86	16	
L	5.5	117		76	27	
M	41.2	180		88	14	
N	1.3	67		76	28	
O	23.3	167		69	38	
P	4	95		84	20	
R	44.2	241		77	27	
S	47.7	269		90	11	
T	79.2	254		80	22	
lsd	87.9	266		19	22	

Er zijn duidelijke verschillen in Phytophthora aantasting tussen de objecten voor en na de zware infectie op 18 juli. De verschillen zijn echter niet betrouwbaar !

Bij de rhizoctonia aantasting geen significante verschillen in het percentage vrij, maar wel bij de index.

weersomstandigheden tijdens bespuitingen

datum	tijd	bodem	gewas	zon	temp	rlv	wind m/s
22-5	8.15	droog		zonnig	11.9	83	3.7
28-5	11.15	droog		bewolkt	16.3	97	4.5
30-5	9.15	droog		zonnig	16.1	80	4.5
5-6	9.00	droog	droog	zonnig	14.3	99	5.0
12-6	11.00	droog	droog	half bewol	14.8	83	5.0
19-6	9.00	vochtig	droog	zonnig	12.1	88	2.0
26-6	9.00	droog	droog	zonnig	17.5	92	0.9
3-7	8.30	droog	droog	zonnig	18.2	96	1.6
5-7	9.30	droog	droog	zonnig	23.0	78	3.5
10-7	8.00	droog	droog	half bewol	17.8	100	3.1
12-7	9.30	droog	droog	zonnig	17.0	90	5.2
17-7	9.00	droog	droog	zonnig	17.4	100	0.1

Voorlopige conclusie

- De middelen hadden nauwelijks invloed op de opbrengst of het knolaantal. Alleen in het onderzoek met de bespuitingen was de chemische controle (Shirlan) significant beter ten opzichte van een enkele behandeling als gekeken wordt naar de opbrengst in kg/ha. Het verschil in deze proef tussen onbehandeld en Shirlan was echter net niet significant
- Er zijn wel middelen die de phytophthora kunnen onderdrukken bij een niet te hoge infectiedruk. De middelen kunnen het oogsttijdstip echter niet voor een langere periode uitstellen. De meststof van behandeling C is niet toegestaan in de biologische landbouw en geen alternatief. Product N en P zijn toegestaan in de biologische landbouw.
- Enkele middelen gaven een lagere rhizoctonia-index
- Het is eenjarig onderzoek en moet met de nodige voorzichtigheid behandeld worden. Vervolg onderzoek geeft meer inzicht en betrouwbaarheid.